

Kauppan toimialan tulevaisuusselonteko

Natalia Härkin, 26.3.2020

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Kaupan toimialan tulevaisuusselonteko

Tausta

- *Hallitusohjelmaan on kirjattu laadittavan kaupan alan tulevaisuuden selonteko, jotta alaa voidaan kehittää strategisesti ja pitkäjänteisesti*
- **Valtioneuvoston selonteko**
- **Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa selonteon laatimisesta**

Kaupan toimialan rakennemuutos käynnissä

Kaupan toimiala

Työllisyys, työn sisältöjen muutos, osaaminen, koulutus, turvallisuus

Digitalisaatio, tekoäly, automatisaatio, robotiikka, verkkokauppa

Ilmastonmuutos, yritys- ja ympäristövastuu, alusta-, jakamis- ja kiertotalous

Yrittäjyyden edistäminen: omistajanvaihdokset, osuuskuntatoiminta, sääntelyn purku, paikallinen sopiminen, rahoitus, verotus

Globalisaatio, kaupungistuminen, kuluttajakäyttäytymisen muutokset, asiakaslähtöisyys

Erityiskysymykset, kuten monopolit, private labell, kauppojen välittämät palvelut

Kaavoitus, logistiikka, alueellisuus ml. palvelujen saatavuus

Kaupan alan markkinoiden toimivuus ja kilpailullisuus: kansallinen, EU sisämarkkinat. EU+ETA maat/globalikauppa

Kaupan tulevaisuusselonteko

Tavoitteet

- Nostetaan esiin toimialan rakennemuutos, strateginen ja pitkántähtäimen perspektiivi – suomalaisen kaupan kestävä kasvu
  - Toimintaympäristö, megatrendit, globaali kauppa, ennakointi - vaikutukset koko kaupan toimialan ketjuun
- Laadukas ja laajapohjainen toimialaa ja päätöksenteko tukeva selonteko
  - tilannekuva toimialasta ja teemoista
  - tunnistetaan keskeisimmät sisällöt, nostot ja kehittämissuhteet päätöksenteon tueksi
    - toimialan pitkäjänteinen ja strateginen kehittäminen
  - vauhditetaan kaupan toimialan kehitystä
  - eri toimijoiden välinen yhteistyö & osallisuus valmistelussa
  - kaupan mainekuvan nostaminen

Tehtävän rajaukset

- Kuluttajakauppa (tuotteet ja palvelut) ml. Päivittäistavarakaupan ja tukkukaupan välinen ketju + aikajakso: 10 vuotta

Kaupan tulevaisuusselonteon **alustavia** työvaiheita ja aikataulutuksia

Syys-talvi 2019

- Toimintasuunnitelma, valmistelevat keskustelut eri toimijoiden kanssa, resurssit

Toimenpiteet 2020: 1/4

- Työryhmien nimeämiset ja työryhmätyöskentelyt (nimeämispyyntö ja nimeämiset: maaliskuu, työskentelyt aloitetaan ->)
- Viestintäsuunnitelman laadinta (maaliskuu)
- *KICK OFF elinkeinoelämän järjestöille palkansaajajärjestöille, yrityksille, alan asiantuntijoille ja muille sidosryhmille 23.3. siirrettiin*
- Kuulemiset & ohjelman jatkotyöstö
  - Kirjallinen kuuleminen: maaliskuussa auki
- Asiantuntijapalveluiden hankinnan valmistelut ja käyttö (valmistelut: maaliskuu ->)
  - TUSE: Tilannekuvaa, kyselyjen toteutus: kuluttajille, kaupan alan yrityksille ja työntekijöille (syventäminen työpajoissa ennen kesää), kansainvälinen tarkastelu, ennakointi
  - Ekosysteemimomentti: digitalisaatio ja digikyvykkyudet
- Selonteon työstäminen ja kirjoittaminen - jatkuva työvaihe selonteon luovuttamiseen asti

Toimenpiteet 2020: 2-4/4 ->

- Kyselyjen toteuttaminen: kuluttajat, kaupan alan yritykset ja työntekijät
- Kyselyn tulokset ja analyysi, kuulemistilaisuudet sekä syventävät työpajat
- Selonteon työstäminen ja kirjoittaminen

Toimenpiteet 2021: ->

- Selonteon luonnos lausunnolle
- Selonteon luonnoksen työstäminen ja viimeistely
- Selonteko luovutetaan eduskunnalle: lähetekeskustelu, valiokuntatyö
- Selonteko valmistuu kevään istuntokauden aikana
- Kaupan alan tulevaisuusfoorumi

Ohjaus ja seuranta sekä työryhmätyöskentely, **alustava**

- **Työllisyyden edistämisen ministeriryhmä**

- Valtioneuvostossa selonteon valmistelua johtaa ministerityöryhmä

- **Parlamentaarinen seurantaryhmä**

Tehtävät:

- linjaa ja priorisoi selonteon keskeisimmät tavoitteet,
- seuraa ja ohjaa selonteon valmistelua linjaamiensa tavoitteiden mukaisesti,
- varmistaa yhteistyön ja vuorovaikutuksen eduskuntaryhmien kanssa selontekoa ja sen toteutussuunnitelmaa valmisteltaessa sekä
- linjaa selonteonluonnoksen sisällöstä ennen sen käsittelyä eduskunnassa selontekona.

Kokoonpano:

- Eduskuntaryhmät

Ohjaus ja seuranta sekä työryhmätyöskentely

• Ohjausryhmä

Tehtävät:

- linjaa ja priorisoi selonteon keskeisen tarkoituksen, tavoitteet ja sisällön,
- ohjaa ja tukee virkamies- ja asiantuntijatyöryhmän valmistelua selonteon valmistelussa linjaamiensa tavoitteiden mukaisesti,
- tekee kehittämisehdotuksia ja johtopäätöksiä selontekoon,
- varmistaa selonteon valmistelun eteneminen eduskunnan käsittelyyn annettavalle selonteonluonnokselle sekä
- linjaa ja vahvistaa eduskunnan käsittelyyn annettavan selonteon.

Kokoonpano:

- TEM hallinnon ala sekä muut ministeriöt
  - TEM (IYR, KOY ja TTM), KKV sekä LVM, MMM, OKM, OM, STM, VM, YM
- Elinkeinoelämän järjestöt, palkansaajajärjestöt ja sidosryhmät
  - Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, Kaupan liitto ry, Keskuskauppakamari, Kuluttajaliitto ry, Osuustoimintakeskus Pellervo ry, Palvelualojen ammattiliitto PAM, Perheyrittäjien Liitto ry, Päivittäistavarakauppa PTY ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Suomen Yrittäjät ry, Teknisen kaupan liitto ry

Ohjaus ja seuranta sekä työryhmätyöskentely

- **Virkamies- ja asiantuntijatyöryhmä**

Tehtävät:

- kerää tietoa ja taustaa kaupan alan selontekoon,
- valmistelee eduskunnan käsittelyyn annettavan selonteon ylemmän tahon antaman ohjauksen ja linjausten mukaan muun muassa tuottaen sisältöjä, aineistoa, johtopäätöksiä ja kehittämissuhteita selontekoon,
- osallistuu selonteon eri työvaiheisiin, kuten selonteon kirjoittaminen, työpajat, kyselyjen laatimiset, kuulemiset jne. sekä
- osallistuu sidosryhmäyhteistyöhön.

Kokoonpano:

- TEM ja sen hallinnonala sekä muut ministeriöt
  - TEM (IYR, AKO, TTM), Kilpailu- ja kuluttavavirasto, Business Finland sekä LVM, MMM, OM, STM, VM, YM
- Asiantuntijatahot
  - Aalto yliopisto, Tampereen yliopisto
- Muu työskentely
  - Huoltovarmuuskeskus

Kaupan tulevaisuusselonteon **alustavaa hahmotelmaa**

Sisällysluettelo

- ✓ Sanaston määrittely
- ✓ Visio vuoteen 2030
- ✓ Johdanto
- ✓ Selonteon tausta, tavoitteet, rajaus ja **toteutuksen** kuvaus
- ✓ Kaupan toimialan tilannekuva tänään
  - ✓ **Tilastot ja analyysit toimialasta**
- ✓ **Digitalisaatio, tekoäly, automatisaatio, robotiikka, verkkokauppa**
  - ✓ Nykytilakuvaus
    - ✓ Tilannekuva ja keskeinen tausta
    - ✓ Toimintaympäristökuvaus
  - ✓ Rakennemuutoksen ja tulevaisuuskuvan vaikutus kaupan toimialalle
    - ✓ Toimintaympäristön muutos
    - ✓ Megatrendit, vahvat ja heikot signaalit
    - ✓ Kansainväliset vertailut ja hyvät käytännöt
    - ✓ Ennakointityö, skenaariot
  - ✓ Nostot ja kehittämis ehdotukset poliittiseen päätöksentekoon, jotta kaupan toimialaa voidaan kehittää pitkäjänteisesti ja strategisesti
    - ✓ Konkreettiset toimenpide-esitykset ja nostot
- ✓ **Ilmastonmuutos, yritys- ja ympäristövastuu, kiertotalous**
- ✓ **Alusta- ja jakamistalous**
- ✓ **Globalisaatio, kaupungistuminen, alueellisuus ja palvelujen alueellinen saatavuus**
- ✓ **Kuluttajakäyttäytymisen muutokset ja asiakaslähtöisyys: asiakas/kuluttaja keskiössä**
- ✓ **Kaupan alan markkinoiden toimivuus ja kilpailullisuus**
  - ✓ kansallinen, EU sisämarkkinat + EU+ETA maat/globaalikauppa
- ✓ **Alueellisuus ja palvelujen alueellinen saatavuus sekä kotimaisuus**
  - ✓ kuluttaja, yritys toiminta, tuottajat
- ✓ **Kaavoitus ja logistiikka**
- ✓ **Erytiskysymykset, kuten monopolit, private labell, kauppojen välittämät palvelut**
- ✓ **Yrittäjyyden edistäminen: mm. omistajanvaihdokset, osuuskuntayrittäjyys, sääntelyn purku, paikallinen sopiminen, rahoitus ja verotus**
- ✓ **Työllisyys, työn sisältöjen muutos, osaaminen, koulutus, osaava työvoiman saatavuus, työntekijöiden työsuhteet ja turvallisuus**

Työskentelyvaiheen tilannekatsaus, 26.3.2020

- Ohjausryhmän- sekä virkamies- ja asiantuntijatyöryhmän nimeämispäätökset, TEM
- Parlamentaarisen seurantaryhmän asettaminen, VNK
- Kirjallinen kuuleminen
- Viestinnän toimet
- Selonteon sisältöjen tiedonhankintaa alustavasti tunnistettujen teemojen osalta
- Kilpailutusten valmistelut

Kiitos!